

ลักษณะโดยทั่วไปของวิชาชีพ เวชกรรม

ก่อนที่จะได้พิจารณาถึงลักษณะโดยทั่วไปของวิชาชีพ เวชกรรมนั้น ควรที่จะได้ทำความเข้าใจเบื้องต้นถึงความหมายและคำจำกัดความในทางกฎหมายของคำว่า "การงานอันเป็นวิชาชีพ" และ"วิชาชีพ" ซึ่งได้มี นักกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายและคำจำกัดความหมายไว้ดังนี้

"การงานอันเป็นวิชาชีพ (Profession) หมายความว่า งานที่ต้องใช้ความรู้พิเศษทางวิชาการในส่วนความคิด ไม่ใช่ในทางกำลังกายมีผลเป็นการผูกขาดทำได้แต่โดยบุคคลผู้มีคุณสมบัติอันศึกษาอบรมโดยเหมาะสม¹ เช่น การแพทย์ กฎหมาย หรือบัญชี และทนายความ รวมถึงวิชาชีพอื่น ๆ ด้วย เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร เป็นต้น²

"วิชาชีพ" (Profession) คือ อาชีพที่ต้องมีการศึกษาชั้นสูง มีการอบรมเป็นพิเศษและมีเจตนาเพื่อรับใช้ประชาชน วิชาชีพนั้นมีหลายประเภทด้วยกัน เช่น กฎหมาย แพทย์ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม เป็นต้น³

¹ จิตติ ดิงศภัทย์, "คดีของวิชาชีพทางกฎหมาย" เอกสารในการสัมมนาเรื่องจริยธรรมของนักกฎหมาย เสนอที่ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 19-20 ธันวาคม 2528 (อัครสาเนา)

² จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด, 2523), หน้า 1722.

³ บัญญัติ สุชีวะ "จริยธรรมของนักกฎหมาย." เอกสารในการสัมมนาเรื่องจริยธรรมของนักกฎหมาย เสนอที่ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 19 - 20 ธันวาคม 2528 (อัครสาเนา)

วิชาชีพ (Profession) ในความหมายอย่างแคบคือ คนที่จะประกอบอาชีพนี้ได้ ต้องมีความรู้และคุณสมบัติ . ตลอดจนประสบการณ์พิเศษที่ประกอบอาชีพทั่ว ๆ ไป ในฐานะลูกจ้าง ครู พ่อค้า ฯลฯ อาจไม่ต้องมี ซึ่งได้แก่วิชาชีพสถาปัตยกรรม วิศวกรรม กฎหมาย แพทย์⁴

จากความหมายและคำจำกัดความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ลักษณะของงานที่เป็นวิชาชีพนั้นจะต้องอาศัยการฝึกอบรมเป็นระยะเวลานานเพื่อให้ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่จะมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในลักษณะของวิชาชีพนั้นจะต้องได้รับการศึกษาอบรมทางด้านวิชาการนั้นโดยเฉพาะ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า บุคคลทั่วไปที่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมดังกล่าว ย่อมไม่มีโอกาสที่จะทราบถึง แนวทางปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพได้แต่อย่างใดเลย

ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2526 ได้ให้ความหมายของวิชาชีพเวชกรรมไว้ว่า หมายถึงวิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับ การตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การดูแลครรภ์ การปรับสายตาคด้วยเลนส์สัมผัส การแทงเข็มหรือการฝังเข็ม เพื่อบำบัดโรคหรือเพื่อระงับความรู้สึก และหมายความรวมถึงการกระทำทางศัลยกรรม การใช้รังสี การจิตยา หรือสสาร การสอดใส่วัตถุใด ๆ เข้าไปในร่างกายเพื่อคุมกำเนิด การเสริมสวยหรือการบำรุงร่างกายด้วย⁵

จากความหมายดังกล่าว การประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามความหมายของกฎหมายได้แก่ การกระทำที่มีองค์ประกอบ 2 ประการคือ⁶

⁴ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, "ภาพรวมความรับผิดชอบในวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกรในกฎหมายฝรั่งเศสและไทย" เอกสารในการสัมมนาเรื่อง สถาปนิก - วิศวกร และความรับผิดชอบทางกฎหมาย เสนอที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 8 พฤศจิกายน 2528, (อัครสาเนา)

⁵ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525 มาตรา 4

⁶ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, "คำอธิบายพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525" แพทยสภาสาร 12 มิถุนายน 2526, หน้า 256-257

1. เพื่อเป็นการกระทำต่อมนุษย์ หมายถึง การกระทำที่เกี่ยวกับมนุษย์ไม่ว่าจะกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ถือเป็นการกระทำต่อมนุษย์ การกระทำโดยตรงได้แก่ การกระทำต่อร่างกายมนุษย์และไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่อตนเองหรือผู้อื่น ก็ถือว่าเป็นการกระทำต่อมนุษย์ตามความหมายนี้ทั้งสิ้น เพียงแต่การกระทำต่อตนเองได้รับการยกเว้นไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย ส่วนการกระทำโดยอ้อมได้แก่ การตรวจเลือด การตรวจแผ่นฟิล์ม เอ็กซเรย์ อันเป็นการตรวจทางห้องปฏิบัติการ แม้มิได้กระทำโดยตรงต่อร่างกายมนุษย์ก็ย่อมถือว่าเป็นการกระทำต่อมนุษย์ด้วยการกระทำต่อสัตว์ไม่ว่าจะเป็นการรักษา หรือการทดลองในสัตว์จะอยู่ในความหมายว่าเป็นการกระทำต่อมนุษย์ หรือไม่นั้น จะเห็นว่าสัตว์มีชนมนุษย์ ดังนั้นการกระทำต่อสัตว์จึงไม่เป็นการกระทำต่อมนุษย์ และการประกอบวิชาชีพของสัตวแพทย์ จึงไม่อยู่ในความควบคุมของแพทย์สภา

2. การกระทำนั้นต้องเกี่ยวกับ เรื่องใด เรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ก. การตรวจโรค
- ข. การวินิจฉัยโรค
- ค. การบำบัดโรค
- ง. การป้องกันโรค
- จ. การผดุงครรภ์
- ฉ. การปรับสายตาค่ายเลนซ์สัมผัส
- ช. การแทง เข็มหรือฝัง เข็ม เพื่อบำบัดโรคหรือเพื่อระงับความรู้สึก
- ซ. การคุมกำเนิด ซึ่งเป็นการกระทำทางศัลยกรรม การใช้รังสี การฉีดยา หรือสสาร หรือโดยการสอดใส่วัตถุใด ๆ เข้าไปในร่างกาย
- ฅ. การเสริมสวย ที่มีอาการกระทำในลักษณะเดียวกันกับการคุมกำเนิด ในข้อ ช.
- ฉ. การนำรูปร่างกายที่มีลักษณะเป็นการฉีดยา หรือสสาร เข้าไปในร่างกาย

การกระทำดังกล่าวมานี้ หากมีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ก็ถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรม และถ้าหากพิจารณาในแง่ของการกำหนดขอบเขต การประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายแล้ว จะพบว่า มีความหมายคล้ายคลึงกับความหมายของคำว่า "โรคศิลปะ" ตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2479 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 7 พ.ศ.2509 ด้วย

นอกจากนั้น ความหมายของ "วิชาชีพเวชกรรม" ยังอาจจะแบ่งได้ตามลักษณะของผู้มารับบริการ โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ⁷

1. การกระทำต่อบุคคลที่เป็นโรค หรือผู้ป่วย ซึ่งได้แก่การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัดโรค การปรับสายตาด้วยเลนส์สัมผัส การแทงเข็ม หรือการฝังเข็ม เพื่อบำบัดโรค หรือระงับความรู้สึก

2. การกระทำต่อบุคคลที่ไม่เป็นโรค ซึ่งได้แก่ การผดุงครรภ์ การคุมกำเนิด การเสริมสวยและการบำรุงร่างกาย

2. ลักษณะงาน หน้าที่ และจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

2.1 ลักษณะงาน⁸

2.1.1 เป็นงานที่จะต้องใช้ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา

2.1.2 ส่วนประกอบของงานที่ท่าจะเป็นการใช้สติปัญญามากกว่าจะใช้ฝีมือ

⁷ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ "คำอธิบายพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525" เรียงตามมาตรา "นิติเวชสารฉบับกฎหมายกับเวชปฏิบัติ" กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์ หน้า 15

⁸ Rupert M.Jackson and John L.Powell, Professional Negligence, (London: Sweet & MAXWELL, 1987) P.78

2.1.3 จำเป็นต้องมีระยะเวลาที่ใช้อบรมทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ก่อนที่จะสามารถปฏิบัติการในงานนั้นได้อย่างพอเพียง

สำหรับการศึกษาวิชาการแพทย์ในประเทศไทย มีหลักสูตรการศึกษาจำนวน 6 ปี โดยแบ่งเป็น เตรียมแพทย์ 1 ปี ปรีคลินิก 2 ปี และคลินิก 3 ปี

โดยหลักสูตรในวิชาการแพทย์ที่ได้กำหนดไว้ดังกล่าวนี้ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้แพทย์ที่มีคุณภาพเพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ ซึ่งจะมีความรู้ ความสามารถ และเจตคติ ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมที่แพทยสภาได้กำหนด⁹

2.2 หน้าที่และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมมีหน้าที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ประกอบกับการใช้ความระมัดระวังความวิสัยและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งมีความรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลดีในการรักษามากที่สุด

คำว่า "หลักการใช้ความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ" นั้น ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทัย¹⁰ ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงการใช้ความระมัดระวังของบุคคลผู้มีวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ ตลอดจนมีประสบการณ์พิเศษแตกต่างหรือสูงกว่าคนธรรมดาทั่วไป และซึ่งความรู้ความสามารถเช่นว่านั้น โดยปกติแล้ว คนธรรมดาสามัญทั่วไปไม่อาจรู้และปฏิบัติได้ ด้วยเหตุนี้การใช้ความระมัดระวังจึงต้องวัดเอาจากผู้ประกอบวิชาชีพใน

⁹ หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตคณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ พ.ศ. 2522, ปฐมศตวรรษแห่งการศึกษาแพทยศาสตร์, ที่ระลึกเนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 100 ปี แห่งการสถาปนาโรงเรียนแพทย์, โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, กันยายน 2533 หน้า 26

¹⁰ จิตติ ดิงศภัทัย, "คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอนที่ 2", แสงทองการพิมพ์ 2528, หน้า 336

ลักษณะเดียวกันว่า เขาใช้ความระมัดระวังกันอย่างไบบ้างในพฤติการณ์อันเดียวกัน คดีส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับการประมาท เลิน เล่อในวิชาชีพในวิชาชีพ มักจะต้องอาศัยพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่ออธิบายถึงหน้าที่ในการระมัดระวัง หรือแนวปฏิบัติในวิชาชีพนั้น เพราะโดยปกติแล้ว คนธรรมดาทั่วไปที่มีได้ศึกษาเล่าเรียนมาโดยตรงจะไม่อาจทราบข้อเท็จจริงที่ผู้ประกอบวิชาชีพประสบอยู่ จึงเป็นเรื่องยากที่คนธรรมดาตั้งกล่าวจะทราบได้ถึงขนาดความระมัดระวัง แต่ถ้าความประมาท เลิน เล่อเป็นเรื่องของการมิได้ใช้ความระมัดระวัง ตามหลักวิญญูชนธรรมดา เช่น การที่แพทย์ตัดขาของคนไข้ผิดข้าง คั้งนี้ย่อมไม่มีปัญหาเกี่ยวกับวิชาชีพแพทย์แต่อย่างใด เพราะ เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนอยู่แล้ว ปัญหาส่วนใหญ่จึงอยู่ที่ว่า แพทย์ได้ใช้ความระมัดระวังในการให้บริการ โดยใช้วิชาชีพของแพทย์และเทคนิคในการรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยเพียงใด

ส่วนในกฎหมายระบบ Common Law นั้น หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังของแพทย์ (Duty of Care) ได้ให้คำจำกัดความไว้หลายประการ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในส่วนของกฎหมาย ระบบ Common Law อย่างไรก็ตามโดยสรุปแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ในระบบ Common Law นั้น จะพิจารณาว่าแพทย์กระทำโดยประมาท เลิน เล่อต่อผู้ป่วยหรือไม่ โดยจะเปรียบเทียบจากวิสัยและ พฤติการณ์เดียวกันจากแพทย์ผู้มีความรอบคอบ (prudent Physician) ซึ่งหากการปฏิบัติของแพทย์ต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งแพทย์ผู้มีความรอบคอบจะพึงปฏิบัติแล้ว ย่อมถือได้ว่าแพทย์กระทำโดย ประมาท เลิน เล่อต่อผู้ป่วย แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็มิได้ต้องการให้แพทย์ใช้ความระมัดระวัง ในระดับสูงสุดในการให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยแต่อย่างใด

ในส่วนจรรยาบรรณของแพทย์นั้น ตามข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เวชกรรม พ.ศ. 2526 ได้กำหนดหน้าที่ และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ได้ดังนี้

- ก. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์จะต้องดำรงตนให้เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อม เลียแก่วิชาชีพของตน
- ข. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์จะไม่ เลือกปฏิบัติแก่ผู้ป่วย
- ค. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์จะไม่โฆษณาตนเองไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ
- ง. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์จะรักษาระดับของการปฏิบัติงานในวิชาชีพ เวชกรรม
- จ. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์จะไม่ เปิด เผยความลับของผู้ป่วย
- ฉ. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์จะให้ เกียรติและ เคารพต่อผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรมด้วยกัน

เกี่ยวกับจรรยาแพทย์นี้ แม่แพทย์แผนโบราณก็เน้นเรื่องนี้ไว้ เช่นเดียวกัน โดยยึดถือจรรยาแพทย์ตามคัมภีร์จินตศาสตร์ ซึ่งโบราณบัณฑิตวางไว้เป็นแบบปฏิบัติ ดังนี้¹¹

1. พึงเป็นผู้ประกอบด้วย เมตตาจิต
2. ไม่พึงเป็นคน เห็นแก่ลาภสักการะ
3. ไม่พึงเป็นคนโอ้อวด
4. ไม่พึงปิดบังความรัง เฆลาของตน
5. ไม่พึงปิดบังความดีของผู้อื่น
6. ไม่พึงลู่อานาจแก่คดี 4 ประการ
7. ไม่พึงหวงกันลาภ
8. พึงมีความสันโดษ
9. พึงประกอบด้วยหิริโอตตัปปะ
10. ไม่พึงเกียจคร้าน
11. ไม่พึงมั่งง่าย
12. พึงมีคุณพิณิจอันแน่น
13. ไม่พึงเสทของเสทติด มีฉีน กัญชา สุราและการพนัน เป็นต้น
14. พึงรักชีวิตคนไข้ประหนึ่งชีวิตของตน
15. พึงให้เกียรติยศคนไข้หญิงยิ่งกว่าชาย
16. ไม่พึงเป็นคน เจ้าชู้
17. พึงมีวาจาอันสุภาพอ่อนโยน
18. ไม่พึงพูดเท็จหลอกลวงให้ผู้อื่นหลงไหล
19. ไม่พึงหวงวิชาความรู้
20. พึงยินดีที่จะอุปการะผู้ป่วยไข้ไม่จำกัด เวลา
21. พึงเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายอันสมบูรณ์

¹¹ ขุนโยธาพิทักษ์ วิธีตรวจโรค และแพทย์พิทยาสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร
ศิลปบรรณาการ" หน้า 38

แพทย์แผนปัจจุบันของเรายึดถือตามอารยประเทศ ซึ่งเริ่มมีจรรยาแพทย์มาตั้งแต่สมัยบาบิโลเนีย ต่อมาสมัยโรมัน Hippocrates ซึ่งถือว่าเป็นบิดาแห่งวงการแพทย์ เป็นผู้ตั้งกฎเกณฑ์การปฏิบัติไว้สำหรับแพทย์ และนำมาใช้แพร่หลายในคำปฏิญาณในโรงเรียนแพทย์ ทั้งในยุโรปและอเมริกา เรียกว่า "Hippocratic Oath" ดังมีผู้แปลไว้เป็นภาษาไทย ดังนี้¹²

"ข้าพเจ้าขอให้คำปฏิญาณสาบานต่อเทพเจ้าแห่งการแพทย์ทั้งหลาย อันมีอโปลโล เอสคูลาปิอัสไฮเจีย และพานาเซีย รวมทั้งพระเจ้าและเทพธิดาทั้งปวง ขออัญเชิญมาเป็นสักขีพยานว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามคำปฏิญาณสาบานนี้ จนสุดความสามารถ และจะเต็มสติปัญญาของข้าพเจ้า ต่อครูอาจารย์ที่สอนศิลปวิทยาการนี้แก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะเคารพนับถือ เทนทูน ท่านไว้เสมอด้วยบิดา มารดา ท่านจะมีส่วนร่วมในชีวิตความเป็นอยู่ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะแบ่งปันสมบัติอัน เป็นของข้าพเจ้าให้แก่ท่าน เมื่อท่านปรารถนา ข้าพเจ้าจะปฏิบัติต่อบุตร ธิดาของท่าน เสมอด้วยญาติพี่น้องของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะสั่งสอนศิลปวิทยาการให้แก่บุตร ธิดาของท่าน ที่ต้องการจะศึกษาอบรมโดยไม่เรียกร้องสินจ้าง หรือมีเงื่อนไขแต่ข้อหนึ่งข้อใดเลย

ข้าพเจ้าจะสั่งสอนข้อที่พึงปฏิบัติ โดยการบอกกล่าวหรือโดยทางหนึ่งทางใดแก่บุตรของข้าพเจ้า แก่บุตรของครูอาจารย์ของข้าพเจ้า และแก่ศิษย์ที่รับว่าจะปฏิบัติตามคำปฏิญาณสาบาน และเป็นผู้ที่มีเงื่อนไขว่าจะปฏิบัติอยู่ในกรอบของคำปฏิญาณของวิชาชีพทางแพทย์ แต่จะไม่สอนแก่บุคคลอื่นนอกเหนือไปจากนี้

ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามกฎ ตามอำนาจหน้าที่ ตามเงื่อนไขที่จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขต่อผู้เจ็บไข้ได้ป่วย จะปกป้องเขาเหล่านั้นให้พ้นจากอันตรายและและความหลงผิด ข้าพเจ้าจะไม่ให้ยาพิษ เพื่อให้เขาตายถึงแม้ว่าจะถูกขอร้องก็ตาม และไม่ยอมให้คำปรึกษาแนะนำโดยมีนัยดังกล่าวแล้ว ในท่านองเดียวกัน ข้าพเจ้าจะไม่ทำแท้งให้แก่ผู้หญิงใด และจะระวังรักษาชีวิต และศิลปศาสตร์ของข้าพเจ้าให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง ปราศจากมลทินหรือ เปลา่ประโยชน์

¹² ประพันธ์ อารีย์มิตร คำปฏิญาณของแพทย์ สารศิริราช มิถุนายน 2527, หน้า 56

ข้าพเจ้าจะไม่ผ่าตัดผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อลบล้างการะ เพชรนิลจินดา แต่จะมอบหมายให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติอยู่แล้วกระทำ ข้าพเจ้าเข้าไปในบ้านใดก็ตาม จะเข้าไปเพื่อประโยชน์สุขของผู้ที่เจ็บไข้ จะไม่เข้าไปโดยเจตนาที่กระทำผิด เพื่อการฉ้อฉล หรือเพื่อการย้ายวนทางกามารมณ์กับสตรีหรือบุรุษ แม้จะเป็นนายหรือทาสก็ตาม

ข้าพเจ้าจะเก็บงำความลับที่ได้จากการปฏิบัติงาน หรือนอกเหนือจากการปฏิบัติงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะพิจารณาและรับฟัง เรื่องราวชีวิตของมวลชนไม่บังควรที่จะนำมาเปิดเผยในที่ทั่วไป ข้าพเจ้าจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับจะไม่เปิดเผยเป็นอันขาด

๗. บัดนี้ถ้าหากว่าข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามคำปฏิญาณสาบานนี้ด้วยความสัตย์ซื่อโดยไม่ฝ่าฝืนแล้ว ขอให้สัมฤทธิ์ผลแห่งความสุขสำราญในชีวิต ได้รับความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจ และได้รับการยกย่องนับถือจากชุมชนชั่วกาลนาน ถ้าข้าพเจ้าหลีกเลียง ไม่ปฏิบัติตามคำปฏิญาณสาบานนี้ ขอให้ข้าพเจ้าประสบเหตุการณ์ตรงกันข้าม ข้าพเจ้าขอสัญญาว่าจะไม่ทำการล่วงละเมิดโดยเด็ดขาด"

ต่อมาในปี พ.ศ. 2492 ได้มีการประชุมสมาคมแพทย์โลกขึ้นที่กรุงเจนีวา และได้ประกาศปฏิญาณสากลว่าด้วยมรรยาทแพทย์ (International Code of Ethics) และมีผู้แปลไว้ดังนี้¹³

นับแต่เวลาที่ข้าฯ ได้ เข้าเป็นสมาชิกแห่งวิชาชีพแพทย์

ข้าฯ ขออุทิศชีวิตของข้าฯ เข้ารับใช้มนุษย

ข้าฯ ขอมอบความเคารพและกตัญญูแด่ครูของข้าฯ

ข้าฯ จะปฏิบัติวิชาชีพของข้าฯ ด้วยสติและด้วยความภาคภูมิใจในวิชาชีพของข้าฯ

สุขอนามัยแห่งคนไข้ของข้าฯ ย่อมเหนือสิ่งอื่นใด

¹³ เกษม วัฒนชัย บทบรรณาธิการเขียนใหม่ เวชสาร : มิถุนายน 2518, หน้า 4.

ข้าฯ จะพิทักษ์ เกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพอย่างสุดความสามารถ

เพื่อนร่วมวิชาชีพของข้าฯ ก็คือพี่น้องร่วมสายโลหิตของข้าฯ

ข้าฯ จะไม่ยอมให้ความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ อุดมการณ์
ของการ เมือง หรือฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมมา เป็น เครื่องกีดขวาง
ความรับผิดชอบของข้าฯ ต่อคนไข้

แม้จะอยู่ในภาวะถูกข่มขู่ ข้าฯ จะยึดมั่นในคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิด
จนตาย

ข้าฯ จะไม่ใช้ความรู้วิชาชีพของข้าฯ ในการที่ขัดกับกฎแห่งมนุษยธรรม

ข้าฯ ขอให้คำปฏิญาณนี้ด้วยความมั่นใจด้วยอิสระแห่งการตัดสินใจและด้วย
เกียรติศักดิ์ของข้าฯ

เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ ตามที่ได้มีการ
กำหนดไว้ ดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในจุดเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ประกอบ
วิชาชีพแพทย์ จะต้องอาศัยหลักวิชาการแพทย์ประกอบกับการใช้ความระมัดระวังในการรักษา
พยาบาล ดังกล่าว เพื่อให้เกิดผลดีที่สุดแก่ผู้ป่วย ซึ่งหากแพทย์ไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควร
เมื่อเปรียบเทียบกับแพทย์ซึ่งมีความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่ ความวิสัยและพฤติกรรมอันเดียวกัน
แล้ว นอกจากจะเป็นการผิดต่อจรรยาบรรณในฐานะ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ผู้นั้น ซึ่งอาจ
ทำให้แพทย์ผู้นั้นต้องถูกกล่าวหาว่าผิดเพี้ยน ถูกภาคทัณฑ์ หรือ ถูกพักใช้ใบอนุญาต หรืออาจถึงกับ
ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เลยก็ได้ และจะเห็นได้ว่า เนื่องจากวิชาชีพเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความ
เชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนทั่วไปได้
ดังนั้น จึงได้มีการวางมาตรการในการควบคุมไว้ สำหรับวิชาชีพประเภทต่าง ๆ ซึ่งสำหรับใน
กรณีของวิชาชีพแพทย์นั้นได้มี พระราชบัญญัติวิชาชีพ เวชกรรม พ.ศ. 2525¹⁴ ออกมาเพื่อควบคุม
การประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยอาจสรุป สารสำคัญ ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้

14 "พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525," ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ)

1. กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพแพทย์ไว้โดยมีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียน และรับใบอนุญาต จะต้องมียุทธศาสตร์ และความรู้ความที่กฎหมายกำหนด

2. กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตสำหรับวิชาชีพแพทย์ขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถตรวจสอบปริมาณผู้ที่ขึ้นทะเบียน และรับใบอนุญาตได้ ทำให้การควบคุมดูแลความปลอดภัยหรือจริยธรรมในหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ ทำได้แน่นอน

3. มีการกำหนดองค์กรเพื่อควบคุมการประกอบวิชาชีพแพทย์ขึ้น ซึ่งสำหรับวิชาชีพแพทย์นั้นได้จัดตั้งแพทยสภาขึ้น เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพ เวชกรรม โดยแพทยสภาจะมีอำนาจในการสอบสวนผู้ที่ถูกกล่าวหาว่า ประพฤติคนละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพ รวมทั้งลงโทษผู้ประกอบการที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งการลงโทษอาจจะเป็นการว่ากล่าว ตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาตไม่เกิน 2 ปี ไปจนถึงการเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้ นอกจากนั้นแพทยสภายังมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา การวิจัย ส่งเสริมความสามัคคี และผดุงเกียรติยศ ของวิชาชีพแพทย์ อีกด้วย

4. กำหนดให้ผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ ต้องปฏิบัติตามมารยาทแห่งวิชาชีพแพทย์ หรือจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ซึ่งมารยาทหรือจริยธรรมแห่งวิชาชีพแพทย์นี้ได้กำหนดไว้ใน ข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เวชกรรม พ.ศ. 2526 ซึ่งข้อบังคับดังกล่าว เป็นเพียงการกำหนดมารยาท หรือจริยธรรม ที่ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์พึงจะปฏิบัติไว้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น มิได้มีการกำหนดถึง มาตรฐานในแนวทางปฏิบัติ เป็นการกำหนดให้ เป็นหน้าที่ที่แพทย์ต้องปฏิบัติต่อผู้ป่วยไว้แต่อย่างใด

ผู้เขียนมีความเห็นว่าในอนาคต หากได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ดังกล่าวไว้แล้ว ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยเป็นอย่างมาก เพราะย่อมถือได้ว่า การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพรบ. วิชาชีพกรรมอันเป็นกฎหมายที่มีที่ประสงค์ เพื่อจะปกป้องผู้อื่นตาม มาตรา 422 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะทำให้แพทย์เป็นฝ่ายที่ต้องมีหน้าที่นำสืบหักล้างว่าตนมิได้ประมาทเลินเล่อ ทั้งนี้เนื่องจากผลของบทสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 422 ดังกล่าว ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนจะได้กล่าวอีกครั้งในเรื่อง บทสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 422 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในบทที่ 3 ต่อไป